

Tjänsteställe, handläggare  
Samhällsplanering och Infrastruktur, Simon  
Jäderberg

Sammanträdesdatum  
2022-10-25

**FöredragningsPM**  
Dnr: 22RS6150

Organ  
**Regionstyrelsen**

## **Svar på remiss Arlanda flygplats – en plan för framtiden**

### **Förslag till beslut**

Regionstyrelsen beslutar

att förslaget till svar godkänns som Region Örebro läns svar till  
Infrastrukturdepartementet.

### **Sammanfattning**

Utvecklingen av Arlanda flygplats har utretts av en utredare på uppdrag av regeringen. Utredaren har kommit fram till olika förslag på hur olika aktörer fortsatt bör arbeta med utvecklingen av Arlanda. Utredaren har även givit rekommendationer på hur regeringen och berörda parter bör hantera Bromma flygplats fram till en definitiv nedläggning av flygplatsen år 2035, då avtalet för flygplatsverksamhet löper ut.

Förslagen är bra men också överlag förväntade men det finns flera saker att önska för att förslagen ska leda till en utveckling av Arlanda. Framförallt behöver regeringen sätta ned foten kring vad som ska hända med Bromma flygplats eftersom den frågan påverkar utvecklingen av Arlanda. Myndigheter och andra aktörer bör ta ett ansvar att bidra med underlag till utvecklingen av Arlanda flygplats. Förhoppningsvis leder det till en ”Arlandaförhandling” som i sin tur leder till en faktisk utveckling av Arlanda.

Vad beslutet i regionstyrelsen leder till har inte konsekvensbedömts eftersom de slutliga besluten ligger hos andra organisationer. Beslutet i sig kan påverka andras organisationers beslut längre fram i tid.

### **Ärendebeskrivning**

På uppdrag av Infrastrukturdepartementet har bokstavsutredare Peter Norman tittat på utvecklingen av Arlanda flygplats. Det har gjorts flera tidigare

Tjänsteställe, handläggare  
Samhällsplanering och Infrastruktur, Simon  
Jäderberg

Sammanträdesdatum  
2022-10-25

**FöredragningsPM**  
Dnr: 22RS6150

utredningar specifikt av Arlandas utveckling, basutbud inom flyg etcetera. Region Örebro län svarat på två remisser i närtid som berör denna remiss:

- Nedläggning av Bromma flygplats, 21RS9071 (*Brommautredningen*)
- Beredskapsflygplatser, 21RS2470 (*Beredskapsutredningen*)

En remiss om statens ansvar för svenska flygplatser pågår (*Flygutredningen*) och är en fortsättning på Arlandautredningen. Uppdraget redovisas senast den 15 november 2022 och därefter väntas även den utredningen skickas på remiss.

Denna remiss berör Arlanda flygplats framtida utveckling. Flygplatsen ska inrymma funktioner som krävs för att flygplatsen ska utvecklas i takt med att Bromma flygplats avvecklas. Funktioner i fokus:

- att resenärer och gods ska kunna ta sig till/från Arlanda och
- till/från flygplanen på Arlanda.

Utredningen berör delvis också flyg till/från Arlanda.

Utredaren har berört gods men inte tagit något större grepp om frakt och godsfrågor utan utredningen har i huvudsak fokus på persontrafik och resenärer. Det är en stor brist i utredningen.

I den storregionala systemanalysen från 2020 som togs fram i En Bättre Sits-samarbetet nämns knappt Bromma flygplats. Arlanda flygplats är en viktig transportnod i Sverige. Flygplatsen är främst viktig för den internationella tillgängligheten för både gods- och persontransporter. Arlanda är också mycket viktig för inrikestransporter, en betydelse som ökar med i framtiden med anledning av den föreliggande nedläggningen av Bromma flygplats. Utredaren har föreslagit ett antal åtgärder, nedan följer en kort sammanfattning av förslagen under varje delområde.

#### *Arlanda flygplats och Svenskt luftrum*

Swedavia bör intensifiera arbetet med att minska ledtider för passagerare, stärka taxi- och rullbanesystem samt samla kommersiellt allmänflyg och samhällsviktigt flyg på ett område för säkerställd funktion.

Regeringen bör tydliggöra vem som har ansvar för planering av den långsiktiga utvecklingen av det svenska luftrummet, säkerställa moderniseringen av luftrummet samt ta beslut om tillförlitlighetsprövning (ansökan skickades in av Swedavia den 22 juni i år) för att säkerställa Arlandas framtida funktion.

#### *Transport- och infrastrukturförsörjning till och från Arlanda flygplats*

Regeringen bör ge Trafikverket i uppdrag att utreda behovet av åtgärder för att

Tjänsteställe, handläggare  
Samhällsplanering och Infrastruktur, Simon  
Jäderberg

Sammanträdesdatum  
2022-10-25

**FöredragningsPM**  
Dnr: 22RS6150

förstärka kapaciteten i spår- och väginfrastruktur till och från flygplatsen.

Regeringen bör ta initiativ till en Arlandaförhandling med berörda kommuner och regioner, Swedavia och Trafikverket för att lägga grunden för byggande av ny infrastruktur, bättre kollektiva transporter, ökat bostadsbyggande och större arbetsmarknad.

Regeringen bör initiera en förhandling med A-Train för att sänka avgifterna för de passagerare som använder snabbflygtåget, en samhällsekonomiskt lönsam åtgärd. Dessutom bör regeringen ta fram en inriktning för hur dessa snabbflygtåg ska bedrivas efter att nuvarande avtal med A-Train löper ut 2050.

*Energiförsörjning av Arlanda flygplats och flygtrafiken vid flygplatsen*  
Klimatarbetet måste intensifieras och regeringen bör därför tillsätta en flygbränslekommission för att kunna ta fram och genomföra en plan för produktion och distribution av fossilfri energi för flygets behov.

Regeringen bör ge Transportstyrelsen i uppdrag att utreda förutsättningar för att etablera Bromma flygplats som en av världens första flygplatser för fossilfritt flyg från år 2030. Bromma flygplats ska sedan användas enbart för fossilfritt flyg innan stängning år 2035. Under tiden bör Swedavia anpassa Arlanda flygplats så att Arlanda har förutsättningarna för fossilfritt flyg till år 2035.

*Styrning av Swedavia och markområdet vid Bromma flygplats*

Regeringen bör tydliggöra sin syn på framtiden för Bromma flygplats, kopplat till frågan om nationellt basutbud av flygplatser, och ta initiativ till en förhandling avseende flygplatsområdet vid Bromma flygplats. Swedavia bör redan nu ta initiativ till markundersökningar.

*Åtgärder utifrån ett beredskaps- och totalförsvarsperspektiv*

Regeringen bör ge i uppdrag till Försvarmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) att tillsammans med berörda aktörer analysera behovet av tillgänglighet och redundans i ett beredskaps- och totalförsvarsperspektiv för luftfart och flygplatser i Stockholmsområdet.

Utredaren ”har inte haft möjlighet att fullt ut analysera vilka konsekvenser som en avveckling av Bromma flygplats kan ha i ett beredskaps- och totalförsvarsperspektiv”, vilket är en stor brist.

## **Bedömning**

Det är konstigt att inte mer handlingskraft visas från flera parter i frågor om

Tjänsteställe, handläggare  
Samhällsplanering och Infrastruktur, Simon  
Jäderberg

Sammanträdesdatum  
2022-10-25

**FöredragningsPM**  
Dnr: 22RS6150

Arlandas utveckling. Flygbolagen lär vilja veta hur mycket trafik kapaciteten ska klara av under en överskådlig tid men varken Swedavia eller Trafikverket verkar ta tag i frågan. Det påverkas nog av flera saker men framförallt av att regeringen inte sätter ned foten kring Bromma flygplats och att ingen part har ett helhetsansvar för utvecklingen av flyget i Sverige.

Utredningar behövs, men det är djupare utredningar som krävs för att lösa dessa komplexa frågor. En bokstavsutredare kan inte göra mycket annat än att skicka frågan vidare till ansvariga igen. Nu bör det därför vara upp till regeringen och ansvariga myndigheter och aktörer att prioritera frågorna. Det krävs också ett arbete av de aktörer som vill använda Arlanda att berätta vad de vill köra för trafik för att Trafikverket och Swedavia ska kunna anpassa Arlanda och infrastrukturen runt omkring.

Godset berörs knappt i Arlandautredningen och det finns ingen analys om vad flödena av gods till/från Arlanda har för påverkan av kapacitet i infrastruktur och markanvändning. Med tanke på att Arlanda är den enda flygplatsen med rollen GateWay-Sweden innebär det att endast Arlanda kan ta emot post via flygvägen i Sverige. Att öppna upp för fler flygplatser med denna status kan avlasta Arlandas ansträngda kapacitet.

#### *Arlanda flygplats och Svenskt luftrum*

Det är mycket bra att utredaren föreslår att kapaciteten effektiviseras och förstärks både för ledtider för passagerare och taxi- och rullbanor. Det är en del i den "Brommafiering" av Arlanda som föreslogs i Brommautredningen som kompensation för en nedläggning av Bromma, framförallt riktad mot inrikesresenärer.

Det är positivt att det föreslås att en aktör får ansvar för den långsiktiga utvecklingen av luftrummet, det är dock fortsatt oklart vem som får den rollen. I Trafikverkets utredningar om beredskapsflygplatser föreslog Trafikverket att en aktör pekas ut av regeringen som ansvarig för operativ drift och kommunikation gällande flygtrafik. Samma aktör bör få ansvaret för den långsiktiga planeringen av luftrummet för helhetsperspektivet. En statlig myndighet är ett stabilt och långsiktigt val som förespråkas.

#### *Transport- och infrastrukturförsörjning till och från Arlanda flygplats*

För Örebro län är tillgängligheten till/från och på Arlanda flygplats mycket viktigare än Bromma flygplats. Det är positivt att regeringen redan givit Trafikverket i uppdrag att utreda spår- och väginfrastruktur till/från Arlanda. Det är mycket viktigt att en utredning genomförs innan förhandlingarna, eftersom det finns en stor risk att en för tidig förhandling sätter ramar för

Tjänsteställe, handläggare  
Samhällsplanering och Infrastruktur, Simon  
Jäderberg

Sammanträdesdatum  
2022-10-25

**FöredragningsPM**  
Dnr: 22RS6150

utredning av infrastrukturen och föregår utredningarna. Behoven ska avgöra åtgärderna, inte förhandlingen.

Avgifterna för snabbflygtåget behöver sänkas för resenärerna, men det skulle även behövas för övriga tåg som trafikerar den sträcka som A-train idag. Därför är förslaget om att avgifterna bör sänkas för resenärerna bra men bör utvecklas. Även busstrafiken bör sänka biljettavgifter om målet med 60% resor till/från Arlanda ska göras med kollektivtrafik.

Utredaren föreslår en utbyggnation av E4 till 4+4 körfält. Det är en åtgärd som föreslås innan Trafikverket ens startat sin utredning. Förslaget är en åtgärd som direkt skulle motverka målet om 60% kollektivtrafikresor. Forskning om transportplanering pekar på att det är andra åtgärder som förbättrar kapaciteten på väg. Extra körfält leder bara till likadana/värre problem om bara några få år, det kallas inducerad trafik. Det är inte konstigt att en icke sakkunnig föreslår åtgärden men det är konstigt att det sker i denna utredning, eftersom spår- och väginfrastruktur ändå ska utredas av Trafikverket i en annan utredning.

#### *Energiförsörjning av Arlanda flygplats och flygtrafiken vid flygplatsen*

Brommautredningen föreslog att vissa delar av Bromma redan idag skulle börja flyttas till Arlanda, vilket står i kontrast mot Arlandautredningen där utredaren tycker att Bromma flygplats ska vara i drift tills 2035, då avtalet för flygplatsverksamhet löper ut. Arlandautredarens förslag om att göra om Bromma flygplats för att kunna erbjuda tjänster till fossilfritt flyg känns därför svagt. Få lär vilja investera i en flygplats som läggs ned. Istället borde man satsa på att Arlanda ska kunna erbjuda dessa tjänster. All kraft och fokus bör riktas mot att utveckla Arlanda snarare än att försöka ge Bromma flygplats en ny status bara för att sedan läggas ned.

Förslaget om att tillsätta en kommission som tar sig an uppdraget med att arbeta för fossilfritt flyg är bra.

Utredningen föreslår att vissa flyglinjer bör pekas ut av regeringen som samhällsviktiga. Det gäller linjer som trafikerar områden där andra resealternativ saknas om flygtrafiken skulle upphöra. Det är ett bra förslag men berör bara Örebro län indirekt via anslutningar på Arlanda eller via Torsby och Hagfors flygplatser som idag har linjer till Arlanda via trafikpliktsbeslut.

#### *Åtgärder utifrån ett beredskaps- och totalförsvarsperspektiv*

Det är en stor brist att utredaren inte kunnat analysera beredskaps- och totalförsvarsperspektivet på grund av tidsbrist. Arlandautredningens förslag om att ge Forsvarsmakten och MSB i uppdrag att analysera behovet av

Tjänsteställe, handläggare  
Samhällsplanering och Infrastruktur, Simon  
Jäderberg

Sammanträdesdatum  
2022-10-25

**FöredragningsPM**  
Dnr: 22RS6150

tillgänglighet och redundans i ett beredskaps- och totalförsvarsperspektiv för luftfart och flygplatser i Stockholmsområdet är oklart gällande det geografiska området. Analysen bör breddas geografiskt från Stockholm till att beröra Stockholm-Mälardalsområdet och Gotland (EBS-området).

I Trafikverkets beredskapsutredning föreslogs att fler flygplatser skulle tas i anspråk av staten för att säkerställa grundläggande funktioner. Den pågår just nu och kan beröra Örebro flygplats. Rapport klar 15 november 2022.

### **Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven**

Beslutet har inte konsekvensbedömts eftersom beslutet inte väntas få några direkta konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven. Dessutom ligger besluten hos andra aktörer. Indirekt kan beslutet påverka regeringens och skulle därigenom kunna påverka de olika perspektiven på olika sätt, både positivt och negativt. Det hänger dock på utfallet av hela Arlandafrågan så konsekvenserna får bedömas i andra skeden.

### **Ekonomiska konsekvenser**

Beslutet innebär inga ekonomiska konsekvenser för Region Örebro län idag. På sikt kan regeringens beslut påverka driftskostnader av till exempel tågtrafik till/från Arlanda samt funktion på och användning av Örebro flygplats. Det är för många oklarheter idag för att kunna beräkna kostnader.

### **Beslutsunderlag**

FöredragningsPM regionstyrelsen 2022-10-25, Remiss om Arlanda flygplats – en plan för framtiden.

Region Örebro läns yttrande om Arlanda flygplats – en plan för framtiden.

Arlanda flygplats – en plan för framtiden, Ds 2022:11

Rickard Simonsson  
Regiondirektör

### **Skickas till:**

Infrastrukturdepartementet